

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research

Cilt: 14 Sayı: 77 Nisan 2021 & Volume: 14 Issue: 77 April 2021

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

LAİKA KARABEY'İN SANATÇI KİŞİLİĞİ VE BESTECİ KİMLİĞİ BAĞLAMINDA TÜRK MUSİKİSİNE KATKILARI*

LAİKA KARABEY'S ARTISTIC IDENTITY AND CONTRIBUTIONS OF HER TO TURKISH MUSIC IN THE CONTEXT OF HER COMPOSER IDENTITY

Cihan ÜNVER ÇABUK**

Öz

Laika Karabey, yazarlık, bestecilik, icracılık müzik eğitimciliği gibi farklı kimliklerle Türk Musikine katkı sağlamış, eleştiri yazılarının yanı sıra besteleri ve tanbur icracılığı ile de Türk Musikisinde önemli bir yere sahip olmuştur. Türk Musikisinde bilhassa müzik teorisyenliği ve müzik eleştirmenliği ile tanınan Karabey, musiki alanında Hüseyin Sadettin Arel ile beraber aynı doğrultuda hareket ederek Türk Musikisi Konservatuarı'nın kurulmasında ve çok sayıda öğrenci yetiştirilmesinde görev almıştır. Ulaşabilen kaynaklar doğrultusunda, Laika Karabey'in besteci kimliği ile Türk Musikisine katkılarını ortaya koymayı amaçlamış olan bu çalışmada görüşme ve belgesel tarama yöntemleri kullanılmış, yapılan çalışma sonucu Karabey'in on dokuz eserine ulaşılmış, eserlerinde şarkı, türkü, peşrev ve saz semaisi formlarını tercih ettiği, Hicaz, Uşşak, Kürdili Hicazkâr, Yegâh, Rast, Şehnaz, Nihavend, Segâh, Hicaz Humayün, Saba, Suz-i Dil, Şehnaz Buselik makamlarını kullandığı ve bir eserini de çok sesli olarak kaleme aldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Laika Karabey, Besteci, Türk Musikisi.

Abstract

Laika Karabey, had made contributions to Turkish music in the context of different identities like composer, writer, music educator and besides her critical essays, with her compositions and tanbur performance she was an important figure for Turkish music. Karabey, who is known especially as music theorist and music critic in the context of Turkish music, had moved in the same direction with Hüseyin Sadettin Arel and had play key role during the establishment of Turkish Music Conservatory and she had took part in education of many students. In this study which aimed to put forth contributions of Laika Karabey to Turkish music in the context of her composer identity, interview and document analysis methods were used, her nineteen compositions were determined and it was seen that she had preferred to use; the forms of, "şarkı", "türkü", "peşrev" and "saz semaisi" and the maqams of "Hicaz", "Uşşak", "Kürdili Hicazkâr", "Yegâh", "Rast", "Şehnaz", "Nihavend", "Segâh", "Hicaz Humayün, "Saba", "Suz-i Dil", "Şehnaz Buselik" and she had one polyphonic composition.

Keywords: Laika Karabey, Composer, Turkish Music.

1- Giriş

Türkiye'de, Cumhuriyet'in ilanına kadar uzanan dönemde musiki kültürünü bir miras olarak aktarmak amacıyla birçok kurum teşkil edilmiş, Türk musikisi her dönemde zenginleşerek bugünkü şekline ulaşmıştır.

Paçacı'ya göre,1914'de kurulan Dârül-Bedayi'nin musiki kolu ve ardından 1916'daki Dârülelhan Türk Musikisi eğitim tarihinin dönüm noktalarından biri olmuştur. Dönemlerin ünlü üstatlarını bünyesinde

* Bu makale, yazar tarafından, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları ABD, doktora programı kapsamında hazırlanan, 'Laika Karabey'in Türk Musikisi'ne Katkılarının Farklı Bileşenleri' adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları ABD Doktora Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-0583-320X,

bulunduran Dârülelhan, başta Rauf Yekta Bey olmak üzere Hüseyin Sadettin Arel, Suphi Ezgi gibi önemli teorisyenler vasıtasıyla Türk Müziği biliminin bu yüzyıldaki temel kurumu olduğunu savunmuştur.(Paçacı, 1999, 105-106). Aksoy ise farklı müzik türlerine ve zevklerine bağlı olduğu halde ittifak edip iki kanattan (Türk Musikisi ile Batı Musikisi) birinde toplayan eğilimler ve zevkler zamanla bütünden koparak bağımsızlığını ilan etmişler, böylece merkezde görülen yekparelik bozulmuş, bütünlük parçalanmış, sonuçta kökleri Tanzimat'a dayanan musiki ikiliği büsbütün sona ermesine bile çeşitlenerek etkisizleşmiştir şeklinde yorumlamıştır. (Aksoy, 1999, 30). Cumhuriyet sonrası Batı Müziği eğitimi veren kurumlarda genişleyerek, Türk ve Batı kültürünün iç içe geçtiği bir dönem 1950 li dönemlerde bizleri karşılamıştır. Türk Müziği eğitimi veren kurumlar çoğu zaman beklentiye karşılayamamış, Türk Musikisinin geri kalmışlık ve Batılı tarzda yenileşmeye yön veren Batı Müziğiyle kıyaslanması Türk Musikisindeki durgunluğun temel sebeplerinden biri olmuştur.

Paçacı, ülkeye giren ve iltifat gören Batı Müziğinin yanı sıra geleneksel müziğe bakıldığında bu dönemde önemli bir toplamda karşılaştığımızı ifade ederken, klasik üslupta eser veren pek çok değerli besteci Dede Efendi'den, Zekai Dede'ye, romantik şarkı formuna ağırlık veren Hacı Arif Bey'den, Rahmi Bey'e, Lemi Atlı'ya, Tanburi Cemil Bey'den Udi Nevres Bey'e daha pek çok ismin 20.yüzyıla doğru parıldayan örnekler olarak sayılabildiğine işaret eder.(Paçacı, 1999, 11). Bunun yanı sıra kurulan musiki kurumları ile Türk Musikisi repertuarı korunmaya başlanmış, birçok eser bu sebeple notaya alınmıştır. Birçok araştırmacı ve müzik insanı bu dönemde yetişmiştir. Laika Karabey de Cumhuriyet'in ilanından sonraki dönemin önemli müzik insanlarından biri olmuştur.

Karabey, Türk Musikisi ile ilgili gerek musiki mecmuasında yazdığı yazılar, gerekse Türk Müziği formunda bestelediği eserler ve Türk Müziğini icra ettiği tanbur sazıyla Türk Musikisi'ne önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca bestecilik ve icracılık konularının birbirlerini besleyen unsurlar olması dolayısıyla Laika Karabey'in icracılığı, özellikle çalgı icracılığı konusuna değinmekte fayda görülmüştür. Bu sebeple takip eden bölümde Laika Karabey'in hayatı ve sanatçı kişiliğiyle beraber bunun içerisinde tanbur icracılığı konusu genel hatlarıyla ele alınmış ve ilgili yerlerde bu kapsamda yapılan görüşmelerden de kısaca faydalanılmıştır.

2- Laika Karabey'in Hayatı ve Sanatçı Kişiliği

29.09.1909'da doğmuş olan Laika Karabey'in doğum yeri olarak babasının görevde bulunduğu Yemen'in Asir bölgesi olarak ifade eden Uçar ve Gül, Karabey'in 8 yaşında tanbura başlayarak, ölümünden iki üç ay önce Tanburi Cemil Beyden ders aldığını ve bu vesile ile Tanburi Cemil Bey'in son öğrencisi olma özelliğini kazandığını dile getirmektedirler. (Uçar ve Gül, 2005, IX).Uçar ve Gül, Laika Karabey'in faydalandığı bazı önemli kişilere işaret ederken, aynı zamanda öğretmenliğinden ve İstanbul İcra Heyetinde aldığı görevden de bahseder. Karabey'in, Tanburi Hikmet Bey, Hafız Ahmet Irsoy, Leon Hancıyan, Rauf Yekta Bey ve Rahmi Bey'den faydalandığını, Dr. Suphi Ezgi ve Hüseyin Saadettin Arel'den Türk Müziği Nazariyesi ile Garp Musikisi ilimleri öğrendiğini işaret ederler. Üsküdar Amerikan Kız Koleji'nde St. Micheal Fransız Erkek Lisesinde ve muhtelif Rum ve Ermeni okullarında uzun yıllar Türkçe, tarih, coğrafya, yurt bilgisi ve müzik öğretmenliği yaptığını, ayrıca İstanbul Konservatuarı Türk Müziği İcra Heyeti'nde görev alınca öğretmenlikten ayrılmak zorunda kaldığını ifade etmişlerdir.(Uçar ve Gül, 2005, IX). Uçar ve Gül'ün aktarmış olduğu bilgiler doğrultusunda kuruluşundan itibaren İstanbul Radyosunda Tanburi olarak görev alan Laika Karabey, 1943-48 yılları arasında İstanbul Belediyesi Konservatuarı'nda beş yıl süre ile nazariyat dersleri vermiştir. 1948 yılında İleri Türk Musikisi Derneği ve Konservatuarı'nın kuruluşunda Hüseyin Sadettin Arel'in yardımcısı olarak nazariyat, tanbur, armoni dersleri vermiş ve koroyu yöneterek ilk kadın koro şefi ilanını almıştır. Ayrıca Karabey Dr. Suphi Ezgi ve Hüseyin Saadettin Arel'in temelini attıkları Türk Müziği Nazariyesini benimseyen ve bunu yüzlerce öğrencisine yayan ilk Türk kadın müzisyen olmuştur. (Uçar ve Gül, 2005, IX).

Öztuna'nın vermiş olduğu bilgiler doğrultusunda Karabey'in de dâhil olduğu müzik kurumlarının kimlerle iletişim kurduğunun ve hangi tür etkinlikleri gerçekleştirdiğine dair fikir edinmek mümkündür;

"Arel, İleri Türk Musikisi Konservatuarı'nı(İTMK) kurdu. Böyle hususi bir müessesenin Meşrutiyet'de kurulanlardan daha uzun ömürlü olmayacağı ve Arel çapında bir adama çok dar geleceği aşikârdı. Gerçi değerli hocaları ve çok değerli talebesi vardı. Fakat Arel adını ve ekolünü, pek küçük imkânları içinde çok küçük çaplı göstereceği için zararlıydı. Diğer taraftan Ercüment Berker'in kurup Nevzat Atlı'ın devam ettirdiği İstanbul Üniversitesi Türk Musikisi korusu hala yaşamaktadır. Pek çok ve bugün haylisi mühim makamlarda bulunan üniversiteliye Türk Musikisi zevki aşılannmıştır. Fakat tabiatıyla bir konservatuar hüviyetinde değildi. Bir çeşit Türk Musikisi kültür teşekkülü idi." (Öztuna, 1987, 70).

1948-1962 yılları arasında hiç ara vermeden çıkardığı ve editörlüğünü yaptığı Türkiye'nin uzun dergilerinden biri olan *Musiki Mecmuası*'nda çok sayıda makale yayınlamaya Türk Musikisinin sevilmesi ve sayılması için verdiği uğraşları yurt dışında da verdiği konferans ve konserlerde de devam ettirmiştir şeklinde ifade eden Uçar ve Gül, Karabey'in kurulması için büyük uğraş verdiği Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın 1976 yılında kuruluşundan sonra burada görev aldığını ve yeni öğrencilerin yetiştirilmesine katkıda bulunduğunu anlatarak, Laika Karabey'in 21 Aralık 1989'da İstanbul'da vefat ettiğini dile getirmektedirler. (Uçar ve Gül, 2005, IX, X). Karabey'in musiki mecmuasında yazmış olduğu eleştiri yazılarında musikiye dair bilgi aktarımları ve musikiyi tanımlayan yazılara yer verdiğini görmekteyiz. Laika Karabey'e göre milletin dayandığı temellerden biri duygu birliğidir. Duygu birleştirici unsurların ön safında ise musiki gelir şeklindeki yorumuyla bütün duygulara tercümedir şeklinde musikiyi tanımlamış ve Osmanlıdan o zamana musikinin kullanım şekli söz etmiştir. Ayrıca, 1940'lı ve 50'li yıllarda musikinin sanattan uzak eğlence vasıtası olarak görülmesinden duyduğu üzüntüyü dile getirerek İleri Türk Musikisi Konservatuvarı'nın kurulmasını Türk musikisine gösterilen hakiki sevginin bir ürünüdür şeklinde açıklamalarda bulunarak göstermektedir. (Karabey, 1948, 5-6).

Müzik kültüründe kadının rolü Cumhuriyet dönemi ile birlikte ivme kazanmış, musiki ilmi ve sanatının gerekli mevkilerinde kadınlar da etkin rol almışlardır. Laika Karabey o dönem kadın müzisyenler arasında yer alarak besteci, eğitimci yazar ve eleştirmen kişiliğiyle döneme ışık tutmuştur. 20.yüzyıldan başlayarak günümüze kadar geçen dönemde birçok gelişmenin yaşandığı görülmektedir. Çokseslilik- Türk Musikisi çatışması Türk Müziğindeki zenginliğe gölge düşürmüş, musiki zenginliği Batı'nın sadeliğiyle yarışır bir hal almıştır. Musiki atımlarından biri de Türk Musikisi Nazariyatının incelenmesi ile ilgili yayınlar olmuştur. Sadettin Arel, Dr Suphi Ezgi bu alanda çalışmalara imza atmış önemli kişiler olmuştur. O dönem besteci ve icracılar arasında Tanburi Cemil Bey, Rauf Yekta Bey, Faize Ergin, Refik Fersan gibi isimler yer almaktadır. Karabey'in kuruluşundan itibaren İstanbul Radyosunda Tanburi olarak görev alması bu sazın icra ve teknik bilgi birikimine de ne denli hâkim olduğunu göstermektedir. Deniz, 20.yy başlarında Türk Musikine katkı sağlamış olan kadın icracılarla ilgili bilgi vermiş ve bu kişiler içerisinde Laika Karabey'i de vurgulamıştır; Radyo'nun 1927 yılına ait programlarda adı geçen ilk kadın Türk müziği icracısı udi Hayriye (Örs) Hanım, adı geçen ilk kadın tanburi Laika (Karabey) Hanım, adı geçen ilk kadın kemençeci Hadiye Şevki (Ötügen) Hanım, adı geçen ilk kadın kanuni Naime (Sipahi) Hanım, adı geçen ilk kadın piyanist Vesamet Hanım (Türk musikisi icralarında piyano eşliği yapmıştır), ilk kadın kemanî İrfan Şekip Hanım, ilk adı geçen kadın hânende ise Nebile Hanım'dır. Radyo'nun 1927'deki yayınlarında ilk ve tek Armonyum çalan kadın sanatçı ise Neveser (Kökdeş) Hanım'dır. (Deniz, 2019, 813-832).

Karabey konservatuar yılları, radyo da çalıştığı tarihler gibi musiki yaşantısına dair çalışmalar yürüttüğü zamanlarda birçok mesai arkadaşı, meslektaş ve öğrencilerinin Karabey'in besteciliği, icracılığı ve yazarlığı konusunda da gözlemlerini paylaştıklarını görmekteyiz. Bu görüşü destekleyen ve izlenimlerini paylaşan iki müzisyen arkadaşının yorumlarına yer vermiş bulunmaktayız; Bu hususta Laika Karabey'in icracılığı bağlamında da Talu(2020) ve Gürbüz(2020)'ün verdiği bilgiler büyük bir önem taşımaktadır; "Laika Karabey ile 1987 senesinde İstanbul radyosuna girdiğimde tanıştım ve iki yıl klasik koroda beraber tanbur çaldım. Biz radyo da koroda beraber çaldık sene 1987/88. Koroda sadece tanbur çalardı ama klasik eserlerde yanlışlık varsa sefe müdahale ederdi, özellikle saz eserlerine" (Talu, 2020). "Hoca bir Tanburi idi. Genellikle erkek ergonomisine daha uygun olan bu çok önemli sazımızı icra eden ve o yıllarda az sayıda olan bayan tanburilerimizden birisiydi. Ben de bir Tanburi olarak derslerde kendisini çok dikkatle ve bir saz sanatçısı bakış açısıyla dinledim. Ancak hoca 67-68 yaşlarındaydı. Bazı hususları buna göre değerlendirmek gerekir. Sol el tekniği gayet iyi idi. Belki tanburunun eski olan tellerinin etkisiyle çıkardığı ses pek volümlü değildi. Alt üst mızrap tekniğini de iyi kullanarak küçük değerli notları da net bir şekilde çalabilmekteydi. Nitekim bu özelliğiyle Arel'in çok hareketli ezgilerle dolu eserlerini rahatlıkla icra edebilmiştir." (Gürbüz, 2020).

Laika Karabey *Musiki Mecmuası*nda yer vermiş olduğu tanbur sazıyla ilgili hem nazari hem de teknik yönden sazın icrası hakkında bilgiler de öne sürmektedir. Makalelerinde yer verdiği birkaç önemli hususu burada paylaşacak olursak; *Musiki Mecmuası*'nın 25.sayısında bulunan Tanbur Kılavuzu başlıklı yazısında Tanbur icrası için notada çalış ve parmak kullanım şekillerini, mızrap alışkanlığını kuvvetlendirmek için alıştırmaları gibi örnekler vererek öğrencilerini ve okuyucuları bilgilendirmektedir. (Karabey, 1950, 19). 26 sayılı derginin ilgili bölümünde de tanbur icrası için çarpmaların çeşitlerini, el alıştırmaları gibi teknikleri örnekler vererek eser çalmaya hazırlık sağlamaktadır. (Karabey, 1950, 24) Ayrıca Karabey, Tanbur icrası esnasında bir sonraki nağmenin göz önüne alınarak parmağın seyre hazır şekilde bulundurulmasının önemine dikkat çekmektedir. Eser icra ederken notalardaki nüans işaretlerine dikkat edilmesi gerektiğini söyleyen Karabey notaların hepsinde nüans işareti olmadığını

3.1.2 Hümeyun Şarkı; “Akşamlar ufuktan süzülüp gittiğin andır”

Hümeyun makamında ve şarkı formundaki bu eser aksak usulünde bestelenmiştir. Güftesi Şükufe Nihal'e aittir.

Makam: Hümeyun
Usul: Aksak

I. T. M.
KONSERVATUARI

Güfte: Şükufe Nihal
Beste: L. A.

01.50

Ak şam lar an
sü zü lüp gi tti ğin an dır
da ğ lan da gö rü mlü a klı sen i me ya mandı
her şey bu an ın ba hçe de gül ben de ya mandı

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

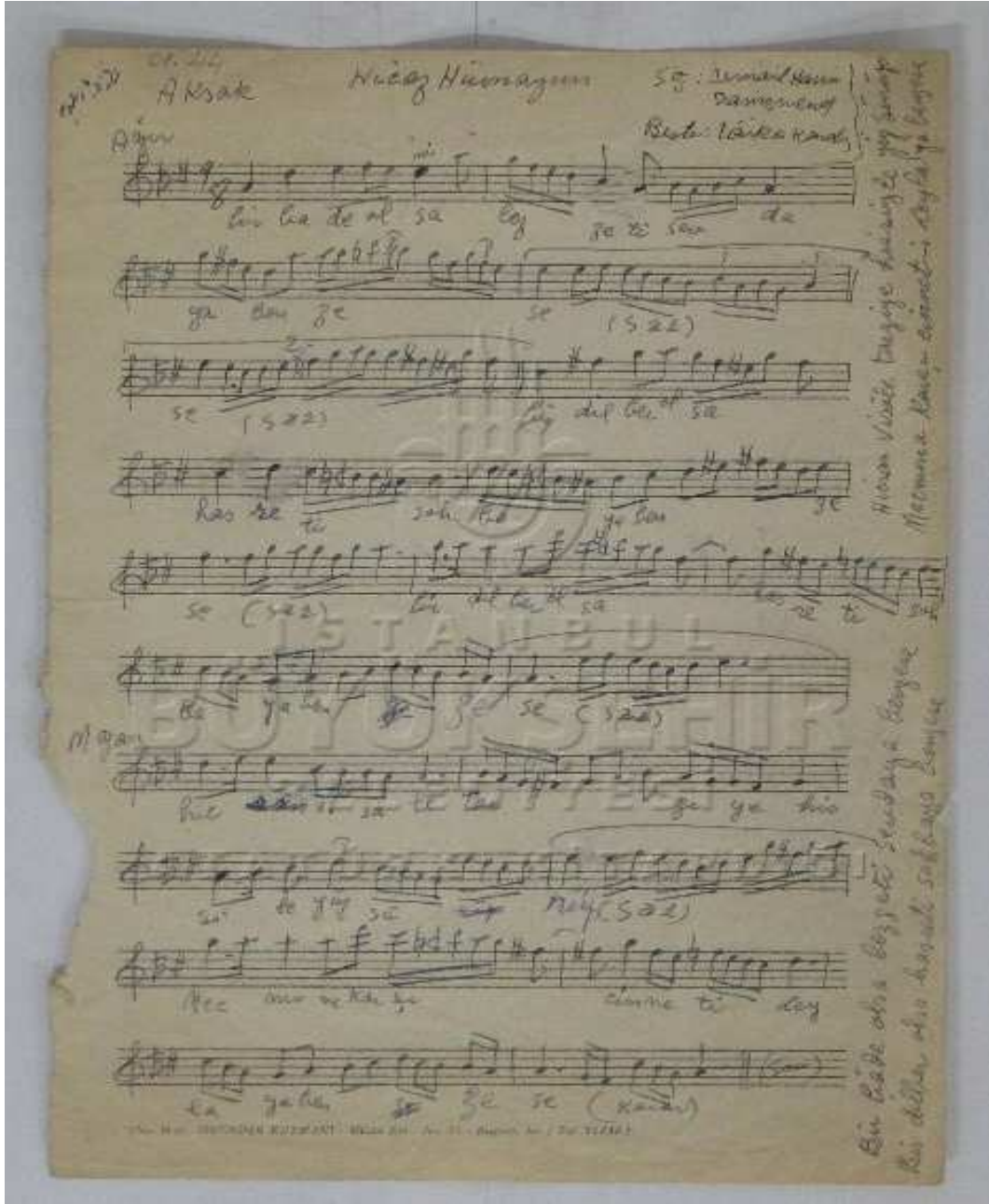
ATATÜRK KİTAPLIĞI
LAİKA KARABEY
KOLEKSİYONU

Şekil 2: Hümeyun Şarkı; “Akşamlar ufuktan süzülüp gittiğin andır”, eser notası²

²İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000050

3.1.3 Hicaz Hümeyun Şarkı; “Bir bade olsa lezzeti sevdaya benzer”

Hicaz Hümeyun makamında, şarkı formunda olan bu eser aksak usulünde bestelenmiştir. Güftesi İsmail Hami Danişmend’e aittir.

Şekil3: Hicaz Hümeyun Şarkı; “Bir bade olsa lezzeti sevdaya benzer”, eser notası³

³İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000044

3.1.4 Çoksesli, sözlü eser; "Bir hoş bilirim"

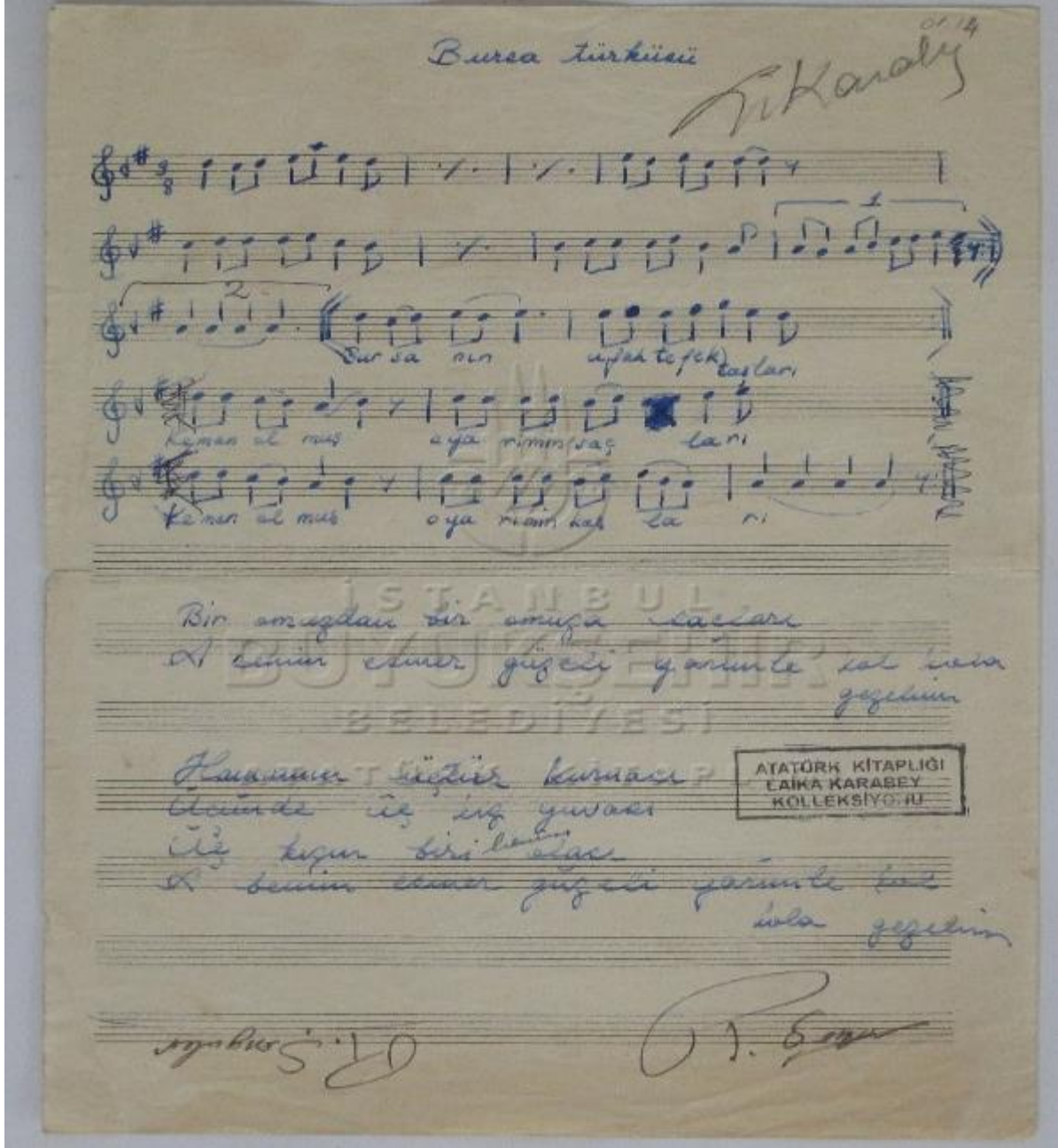
Bu çok sesli eserin yazıldığı kâğıttaki notlardan anlaşıldığı üzere bestesinin Laika Karabey tarafından yapıldığı, güftesinin ise Mustafa Cahit Atasoy tarafından Hüseyin Saadettin Arel için yazılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 4: Çoksesli, sözlü eser; "Bir hoş bilirim", eser notası⁴

⁴İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000013

3.1.5 Hüseyini Türkü; "Bursa'nın ufak tefek taşları"

Aksak usulünde bestelenmiş olan hüseyini türkü ile ilgili olarak Laika Karabey Evrakı Kataloğu'nda eserin bestesinin Laika Karabey'e güftesinin ise R. Şengüler'e ait olduğu belirtilmiştir. (Uçar ve Gül, 2005, 1). Bu eserle ilgili yapmış olduğumuz geniş çaplı kaynak taramasında bu konuda başka bir bilgiye ulaşamamıştır.

Şekil 5: Türkü; "Bursa'nın ufak tefek taşları", eser notası⁵

⁵İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000014

3.1.7 Rast Şarkı; “Gideyim Semti Yâre Vuslata Davet Edeyim”

Rast Makamında, şarkı formundaki eser nim sofyan usulünde bestelenmiştir. Laika Karabey evrakı katalogunda güfte yazarı belirtilmemiştir (Uçar ve Gül, 2005, 3).

01.58

Nim Sofyan (Hijra) RAST ŞARKI Laika Karabey

Gideyim semti yâre vuslata davet
e de yim - (SAZ) - (SAZ) - Bestete sarkımı zı
diye nes tin ö pe yim - (SAZ) - Gelmeze yarime
ger sebi me can ve ve yim yim
O kuyup sarkımı zı nağme ca nandı ye yim

ATATÜRK KİTAPLIĞI

ATATÜRK KİTAPLIĞI
LAİKA KARABEY
KOLEKSİYONU

Şekil 7: Rast Şarkı; “Gideyim Semti Yâre Vuslata Davet Edeyim”, eser notası⁷

⁷ İBB Atatürk kütüphanesi Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000058

3.1.8 Yegâh Şarkı; “Eyvah ne yer ne yar kaldı”

Şarkı formundaki ve Yegâh makamındaki bu eser aksak usulde bestelenmiştir. Güftesi Abdülhak Hamit'e aittir.

BURSA
Arel Konservatuari Derneği

USUL: Aksak Makam: Yegâh Güfte: Abdülhak Hamit Beste: L.K.

02.65

ey vah ne yer ne yar kal di (saz)
de (saz) gönüm dolu a
de a bu de
bu zar kal di den gönüm dolu a
de a bu de ge
bu zar kal di den (saz)
Simdi amda idi gitti el den gitti el
den (saz) gitti elde ge
lip e zel den git di e bu de ge
lip e zel zel den Sam

eyvah ne yer, ne yar kaldı
Gönüm dolu aharzar kaldı
Simdi amda idi gitti elden
Gitti elde zelje ezelden

ATATÜRK KİTAPLIĞI
LAİKA KARABEY
EVRAKI

Şekil 8: Yegâh Şarkı; “Eyvah ne yer ne yar kaldı”, eser notası⁸

⁸ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000065

3.1.11 Segâh Şarkı ; “Ölmek Kaderde var yaşayıp köhnememek lazım”

Segâh makamındaki nim sofyan usulünde bu eserinin güftesi Yahya Kemal Beyatlı'ya aittir (Uçar ve Gül, 2005, 4).

Şekil 11: Segâh Şarkı; “Ölmek Kaderde var yaşayıp köhnememek lazım”, eser notası¹¹

¹¹ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000061

3.1.12 Nihavend Şarkı ; “Sevdim seni ruhum gibi sevgili yârim”

Nihavend makamında ve şarkı formundaki bu eser semai usulünde yazılmıştır. Güfte yazarı ise bilinmemektedir. (Uçar ve Gül, 2005, 4).

01.56
Semaî Nihavend Şarkı Bo. Laika Karabey

Sev dim se ni ru hum gi
li sev gi li ya rım sev
gi li ya rım
Aş kın la sa na hi ti
rım kü fe ti ba rım kü fe ti
ba rım Nag ge re men ter ke de men
pür el sen de ha lım ha lım
Ah ne o cun ben de Sev dim de gi ver
sev gi li ca nım sev gi li ca nım

ATATÜRK KİTAPLIĞI
LAİKA KARABEY
KOLLEKSİYONU

Şekil 12: Nihavend Şarkı; “Sevdim seni ruhum gibi sevgili yârim”, eser notası¹²

¹² İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000055

3.1.13 Şehnaz Şarkı ; “Vefa şefkat güzellikte zerafet”

Şehnaz makamında ve şarkı formundaki bu eser curcuna usulünde bestelenmiştir. Güftesi Şükufe Nihal'e aittir.

Şekil 13: Şehnaz Şarkı; “Vefa şefkat güzellikte zerafet” , eser notası¹³

¹³ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000035

3.1.14 Hicaz Peşrev

Hicaz Makamındaki bu peşrev devr-i kebir usulüne yazılmıştır.

HİCAZ PEŞREVİ

Devr-i Kebir

Lâika Karabey

The musical score for Hicaz Peşrevi is written in G major (one sharp) and 2/8 time. It consists of 28 measures. The piece begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked as 'Devr-i Kebir'. The score includes dynamic markings such as *p*, *mf*, and *f*. Key sections are labeled: TESLİM, 2. HANE, 3. HANE, 4. HANEYE, 4. HANE, and KARAR SON. The piece concludes with a double bar line and the word SON.

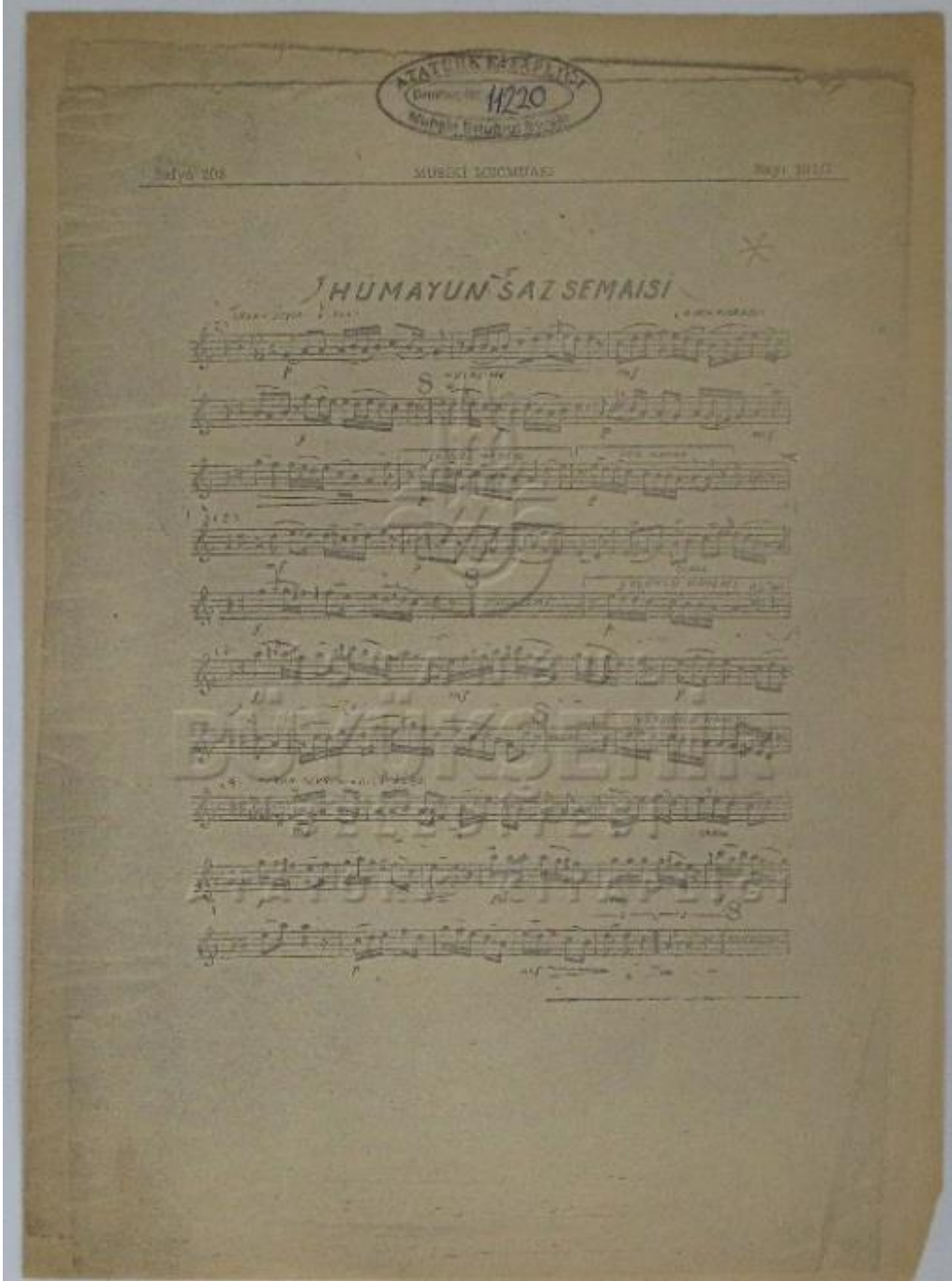
Şekil 14: Hicaz Peşrev; eser notası¹⁴

¹⁴ http://www.sanatumuziginotalari.com/nota_inderme.asp?notaid=46818&mode=1&sessionid=305744989

3.1.15 Hümeyun Saz Semaisi

Bu saz semaisi hümeyun makamındadır.

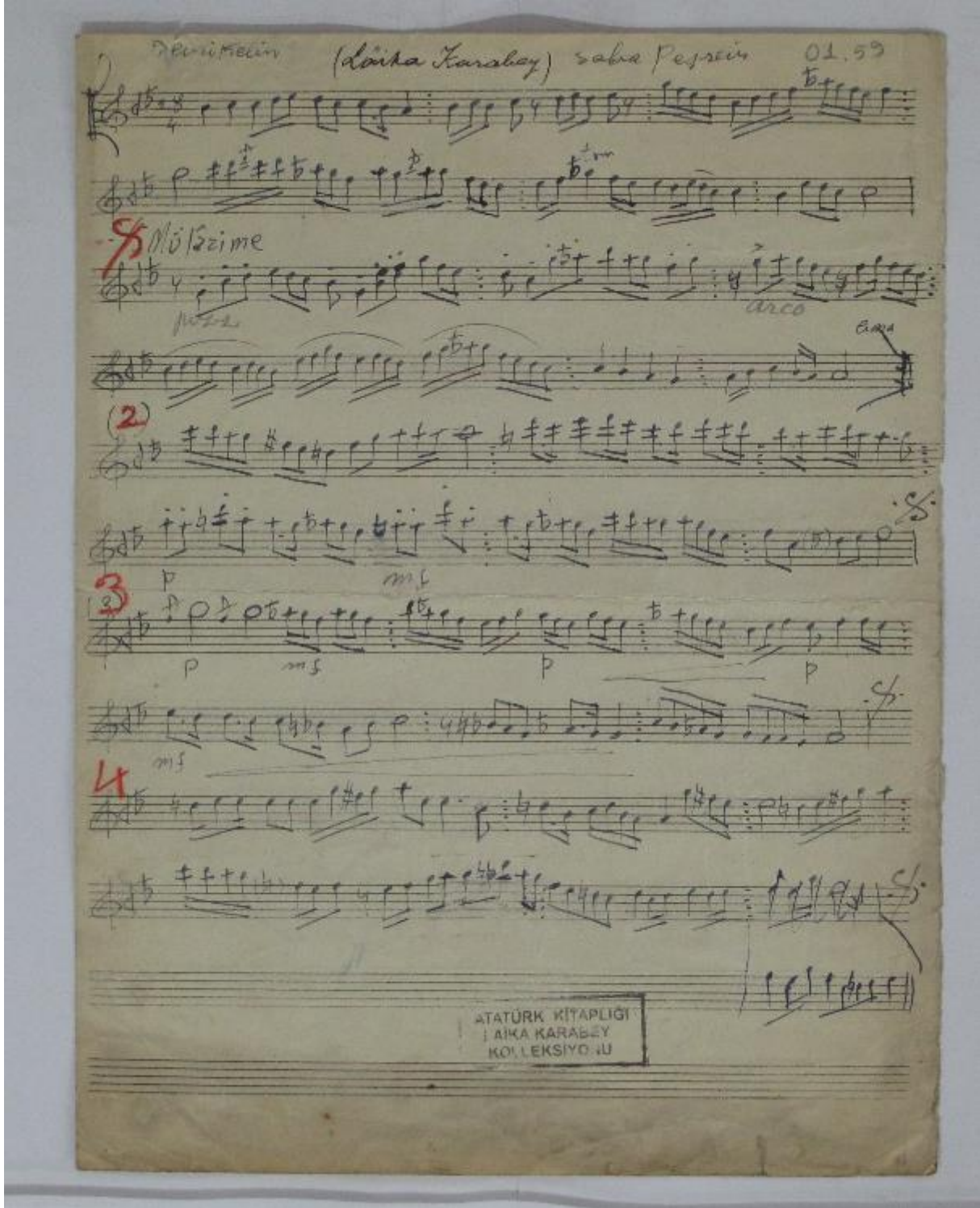
Şekil 15: Hümeyun Saz Semaisi; eser notası¹⁵

¹⁵ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000045

3.1.16 Saba Peşrev

Peşrev Saba makamında devr-i kebir usulündedir.(Uçar ve Gül,2005, 3).

Şekil 16: Saba Peşrev; eser notası¹⁶

¹⁶ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000059

3.1.17 Suz-i Dil Peşrev

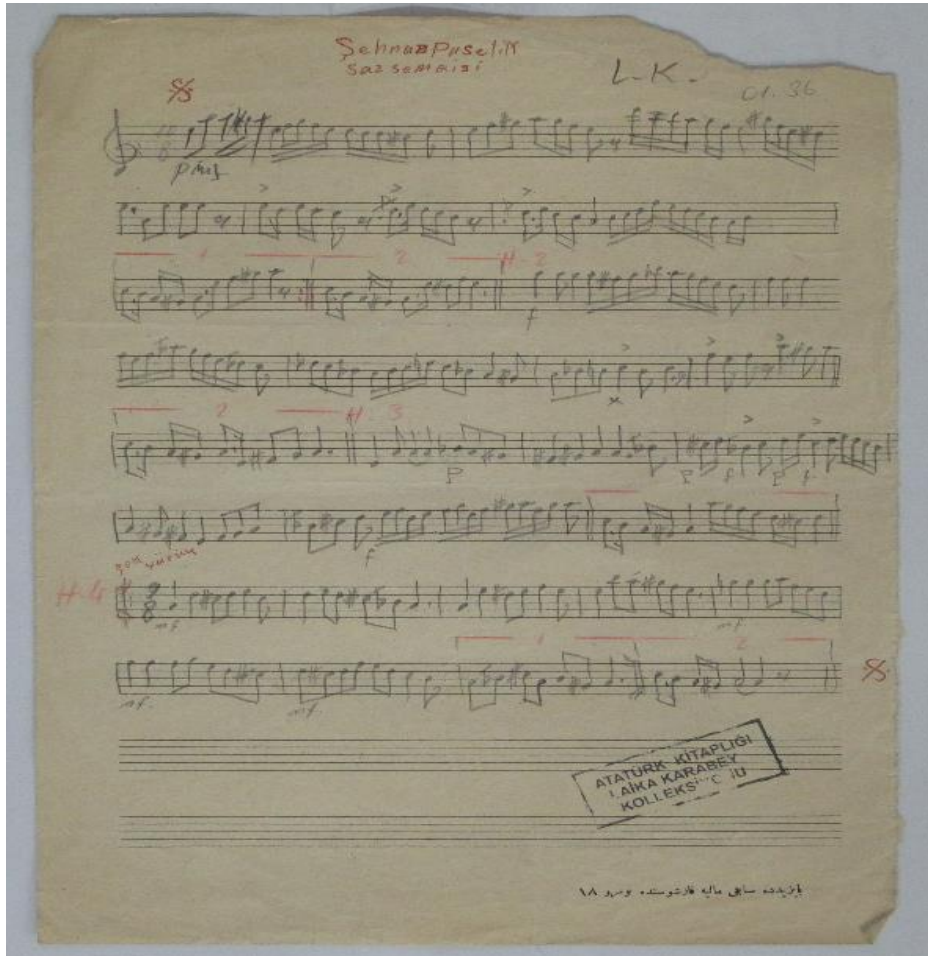
Peşrev, Suz-i Dil makamında devrikebir usulündedir.(Uçar ve Gül, 2005, 4).

Şekil 17: Suz-i Dil Peşrev; eser notası¹⁷

3.1.18 Şehnaz Buselik Saz Semaisi

Eser, şehnaz buselik makamında, aksak semai usulündedir.(Uçar ve Gül, 2005, 2).

Şekil 18: Şehnaz Buselik Saz Semaisi; eser notası¹⁸

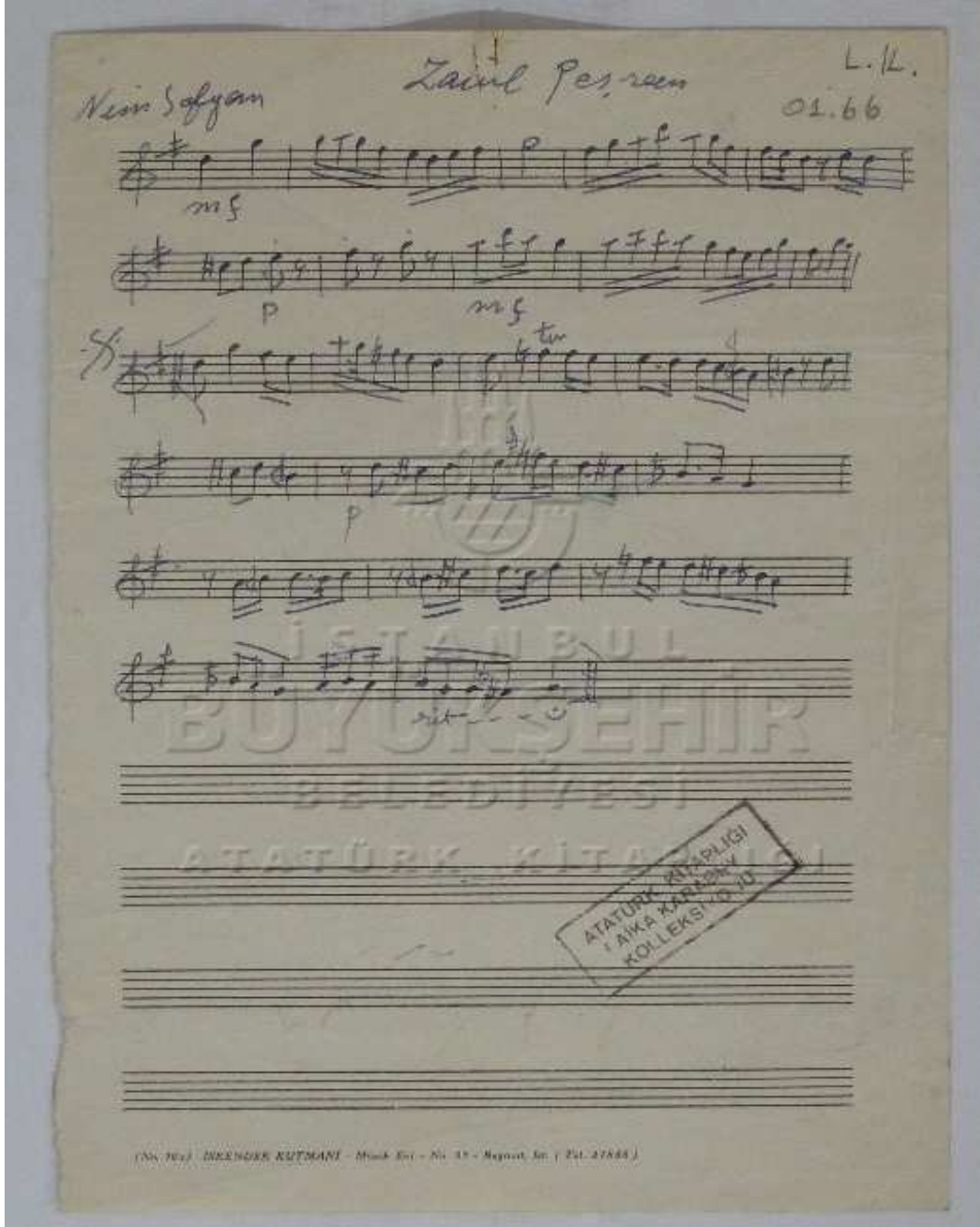
¹⁷ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000063

¹⁸ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000036

3.1.19 Zavil Peşrev

Zavil makamındaki bu peşrev nim sofyan usulündedir. (Uçar ve Gül, 2005, 4).

Şekil19: Zavil Peşrev; eser notası¹⁹

Sonuç

Türk musikisine icracı, eğitimci ve yazar olarak da katkı sağlamış olduğu görülen Laika Karabey'in bir besteci olarak, eserleri doğrultusunda tespitler yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, çoğunluğunu kendi el yazısıyla yazdığı ve bu doğrultuda önem arz eden bestelerinden 'Harim-i vuslatından ayrılırken başlıyor hicran' adlı Uşşak eserinin güfte ve bestesinin kendisine ait olduğu görülmüştür. Hicaz ve Zavil makamlarında birer peşrev, Hümayun makamında bir saz semaisi bestelemiş

¹⁹ İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000066

olduğu görülmektedir. Şehnaz Buselik Makamında, saz semaisi formunda aksak semai usulünde bir eseri, Saba makamında, peşrev formunda devr-i kebir usulünde bir eseri ve Suz-i Dil makamında peşrev formunda ve devr-i kebir usulünde üç adet eseri, on bir adet de şarkı formunda eseri tespit edilmiştir. Eserlerinde Hicaz, Uşşak, Kürdili Hicazkâr, Yegâh, Rast, Şehnaz, Nihavend, Segâh, Hicaz Hümayun, Saba, Suz-i Dil, Şehnaz Buselik makamlarını kullanmış olan Karabey'in 'Bir hoş bilirim' adlı sözlü eserini çok sesli olarak yazdığı görülmektedir. 'Bursa'nın ufak tefek taşları' adlı Hüseyini türkünün ise bu formda bestelediği tek eser olduğu anlaşılmaktadır. Musiki nazariyatı, Tanbur icracılığı, müzik eleştirmenliği, yazarlık, müzik eğitimciliği gibi alanlardaki etkinliklerinin yanı sıra bestecilik alanında da varlık gösterdiği görülen Karabey'in Türk Musikisinde kadın kimliğiyle de önemli bir yer teşkil etmiş olması dikkat çekicidir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Bülent (1999). Cumhuriyetin Sesleri. *Cumhuriyet Dönemi Musikisinde Farklılaşma Olgusu*, Bilanço 98 yayın dizisi, İstanbul.
- Deniz, Ünsal (2019). Konser Salonlarından Radyo Stüdyolarına(1927):Cumhuriyet döneminin İlk Türk Musikisi Radyo Sanatçıları ve İlk Radyo Konserleri. *Motif Akademi Halk Bilim Dergisi*, 2019, Cilt 12, Sayı 27, s. 813-832.
- Karabey, Laika (1948). *Konuşma Köşesi. Musiki Mecmuası Dergisi*, Sayı 5, s.5-6, İstanbul.
- Karabey, Laika (1950). *Tanbur Kılavuzu. Musiki Mecmuası Dergisi*, Sayı 25, s.19, İstanbul.
- Karabey, Laika (1950). *Tanbur Kılavuzu. Musiki Mecmuası Dergisi*, Sayı 26, s.21-24, İstanbul.
- Öztuna, Yılmaz (1987). *Türk Musikisi Teknik ve Tarih*. İstanbul: Kent Basımevi.
- Paçacı, Gönül (1999). *Cumhuriyetin Sesleri, Cumhuriyetin Sesli Serüveni*. İstanbul. Bilanço 98 Yayın Dizisi.
- Uçar Ayhan, Gül Abdullah (2005). Atatürk Kitaplığı. *Laika Karabey Evrakı Kataloğu*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Yayınları.

Görüşmeler

- Gürbüz, Özgen (2020). Kişisel görüşme,19 Kasım.
- Talu, Hakan (2020). Kişisel görüşme,1 Ekim.

Arşiv Belgeleri

- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000041, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr> (E.T, 12.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000050, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 16.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000044, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 17.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000013, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 16.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000014, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 16.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000051, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 14.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000065, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 14.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000064, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 1.03.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000052, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 4.03.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000061, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 2.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000055, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 5.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000035, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 14.02.2021)
- İBB Atatürk kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar, Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000066, <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 9.02.2021)
- http://www.sanatmuziginotalari.com/nota_inderme.asp?notaid=67084&mode=1&sessionid=305744989(E.T, 10.02.2021)
- İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000059 <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 9.03.2021)
- İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000063 <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 9.03.2021)
- İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000036 <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 9.03.2021)
- İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000045 <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 9.03.2021)
- İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-kaynaklar Laika Karabey Evrakı, no: LKE-A000058 <https://www.ataturkkitapligi.ibb.gov.tr>(E.T, 9.03.2021)